

Et misericordiam diligentibus se, & iis, qui custodiunt præcepta ejus, in mille generationes, & reddens odientibus se statim. Et Josue: a Non poteritis, inquit, servire Domino: Deus enim sanctus, & fortis æmulator est, nec ignoscet sceleribus vestris, atque peccatis. Si dimiseritis Dominum, & servieritis diis alienis, convertet se, & affliget vos atque subvertet.

35. Quomodo Deus visitet peccata patrum in filios in tertiam & quartam generationem.

Docendus autem populus est, comminationis pœnam ad tertiam quartamque impiorum & facinorosorum generationem pertinere; non quod posteriores majores scelerum pœnas semper luant, sed licet illi liberique eorum impunè tulerint, non omnis tamen eorum posteritas iram Dei pœnamque evitabit. *b* Quod Josiæ regi accidit; huic enim propter singularem pietatem cum pepercisset Deus, dedissetque ut in pace in sepulchrum majorum suorum inferretur, *c* ne videret consequentium temporum mala, quæ *d* propter Manassis avi impietatem, Judæ & Jerusalem erant eventura, eo mortuo, posteros ejus est ultio Dei consecuta sic, *e* ut ne filiis quidem Josiæ pepercerit.

36. Quomodo hæc verba cum verbis Ezechielis conveniant.

Qua autem ratione hæc Legis verba sententiæ illi, quæ est apud Prophetam, non adversentur; *f* Anima quæ peccaverit, ipsa morietur: Sancti Gregorii auctoritas, cum reliquis omnibus antiquis Patribus consentiens, apertè ostendit. Ait enim: *Quisquis pravi parentis iniquitatem imitatur, etiam ex ejus delicto constringitur: quisquis autem parentis iniquitatem non imitatur, nequaquam illius delicto gravatur.* Unde fit, ut iniquus filius iniqui patris non solum sua, quæ addidit, sed etiam patris peccata persolvat; cum vitis patris, quibus iratum Dominum non ignorat, (1) etiam suam adhuc malitiam adjungere non formidat; & justum est, ut qui sub distincto iudice vias parentis iniqui non timet imitari, cogatur in vita præsentis etiam culpas parentis iniqui persolvere. Commemorabit deinde Parochus, quantum *g* Dei justitiam superet ejusdem bonitas ac misericordia: irascitur tertiæ quartæque generationi Deus, misericordiam verò in millia impertit.

37.

(1) Etiam suam adhuc malitiam adjungere non formidat) Edit. Pat. omitt. adhuc, & quidem redundare videtur in Rom. Vgn. Lovan. & Lugd.

a Josue 21, 19, 20.

b 4. Reg. 21.
2. Paralip. 34. 35.

c 4. Reg. 21. 10.
2. Paralip. 34. 35.
d 4. Reg. 21.
Jerem. 15. 4.
e 4. Reg. 24. 3.

Obsequiis solutio.
f Ezech. 18. 20.
Greg. I. 25. Moral. c.
31. vide item D. Thom.
in 2. 2. q. 87. art. 8. &
in 2. 2. q. 108. art. 4.

Dei misericordia longe ejusdem justitiam superat.
g Jacob. 2. 3.

37. Quomodo divinarum legum prævaricatores Deum odisse censeantur.

In eo autem quod dictum est: eorum, qui oderunt me; peccati magnitudo ostenditur. Quid enim flagitiosius ac detestabilius, quam summam illam bonitatem, summam veritatem odisse? Hoc verò ad omnes peccatores idcirco pertinet, quod quemadmodum *a* qui habet mandata Dei, & servat, Deum diligit; ita qui legem Domini contemnit, & mandata ejus non servat, Deum odisse merito dicendum est.

38. Quid sit illud, Faciens misericordiam iis qui diligunt me.

Quod verò extremum est: *Et iis, qui diligunt me;* servandæ legis modum ac rationem docet. Necesse est enim eos, qui legem Dei servant, eadem charitate atque amore, quo in Deum sunt, ad ejus obedientiam adduci, quæ deinceps in singulis præceptis commemorabuntur.

Oidium Dei omnium est peccatorum maximum.

D. Th. in 1. 2. q. 73. art. 4. & in 2. 2. q. 34. art. 1.

a Joan. 14. 21.

Amore & charitate Lex perficienda.

Videatur Synodus Tridentina de Justificatione sess. 6. c. 18.

DE SECUNDO PRÆCEPTO.

CAPUT III.

Non assumes Nomen Domini Dei tui in vanum.

1. Cur Deus hanc legem de suo ipsius Nomine honorando ferre voluerit.

Quamquam primo divinæ Legis præcepto, quo Deum piè sanctèque colere jubemur, hoc, quod secundo loco sequitur, necessario continetur, (nam qui sibi honorem tribui vult, idem postulat, se ut summo verborum honore prosequamur, prohibetque contraria; quod & illa Domini verba apud Malachiam apertè indicant: *b Filius honorat patrem, & servus dominum suum: si ergo Pater ego sum, ubi est honor meus?*) Deus tamen pro rei magnitudine hanc de suo ipsius divino & sanctitatis plenissimo Nomine honorando legem separatim ferre, idque nobis dissertis & perspicuis verbis præscribere voluit.

De hoc præcepto, vide D. Thom. in 1. 2. q. 100. art. 5. & 2. 2. q. 122. art. 3. vide item Magist. in 3. dist. 39. & Malach. 1. 6.

2. *Quantum niti Parochi debeant in hujus præcepti explicatione.*

Quod sanè Parocho ipsi argumento in primis esse debet, nequaquam satis fore, si hac de re generatim loquatur: sed ejusmodi locum hunc esse, in quo diutius ipsum commorari, & quæcumque ad hanc tractationem pertinent, distinctè, dilucidè accuratèque apud fideles explicare necesse est. Neque verò minima hæc diligentia censenda est, cum non desint, qui adeo errorum tenebris obcæcati sint, ut quem a Angeli glorificant, ei maledicere non vereantur: neque enim lege semel lata deterrentur, quo minus Dei majestatem quotidie imminuere, imò singulis penè hōris ac momentis impudentissimè audeant. Quis enim non videat, omnia jurejurando affirmari? omnia imprecationibus & execrationibus referta esse? usque adeo ut nemo ferè vel vendat aliquid, vel emat, vel negotium aliquod gerat, qui non jusjurandi religionem interponat, Deique sanctissimum nomen millies vel in re levissima & inani temerè non usurpet. Quo major Parocho cura & diligentia adhibenda est, ut sæpè fideles admoneat, quàm grave hoc scelus sit & detestabile.

3. *Quid secundum istud præceptum imperet, vel prohibeat.*

Jam verò in hujus præcepti explicatione id primum constet, cum eo, quod lex fieri prohibet, earum etiam rerum præceptionem conjunctam esse, quas præstare homines debent. Utrumque autem separatim docendum est: primum quidem, ut ea, quæ tradenda sunt, facilius exponantur, quid jubeat lex; mox etiam, quid vetet. Nam, quæ imperat, illa sunt: nomen Dei esse honorandum, ac per illud sanctè jurandum: hæc rursus, quæ prohibet: nemo divinum nomen contemnat, nemo illud in vanum assumat: neve per ipsum aut falsò, aut frustra, aut temerè juret.

4. *Quid Dei nomine hic intelligatur.*

In ea itaque parte, qua jubemur divino nomini honorem tribuere, Parochus fidelibus præcipiat, Dei nomen ipsius, inquam litteras & syllabas, aut omninò per se nudum verbum tantummodò attendendum non esse; sed in eam cogitationem veniendum, quid valeat illa vox, quæ omnipotentem ac sempiternam majestatem unius & trini Numinis significat. Ex his autem facile colligitur, inane esse nonnullorum Judæorum superstitionem, qui, quod scribunt Dei nomen, pronuntiare non auderent, quasi in quatuor illis litteris, non

Ps. 88, 8.
Isai, 6,

Sub præcepto negativo opposita affirmatio includitur, quia negatio præsupponit affirmationem.

Arist. lib. 2. de Cælo
1. ex. 18.

Nomen tetragrammaton ἀρραγγήριον vocari, scribit Hieron ep 136. Judæosque in hac parte multi Christiani sequuntur. Vide Genes. lib. 1. Chronol.

non in re, divina vis esset. Sed quamvis singulari numero prolatum sit: *Non assumes nomen Dei*, id non de uno ali quo nomine, sed de omnibus, quæ Deo tribui solent, intelligendum est: multa enim Deo imposita sunt nomina ut *Domini a Omnipotentis*, *b Domini exercituum*, *c Regis regum*, *Fortis*, & alia id genus, quæ in Scripturis leguntur, quæ parem eandemque venerationem habent omnia. Deinde docendum est, quomodò divino nomini debitus honor adhibeatur: neque enim Christiano populo cujus ore Dei laudes assiduè celebrandæ sunt, rem utilissimam & pernecessariam ad salutem ignorare fas est.

5. *Qua ratione divinum Nomen venerari aut honorare censeamur.*

Quamvis autem multiplex sit ratio laudandi divini nominis, tamen in iis, de quibus deinceps hic dicitur, vis & pondus omnium videtur esse.

Primum igitur laudatur Deus, cum in omnium conspectu Deum ac Dominum nostrum fidenter confitemur, Christumque salutis nostræ auctorem, quemadmodum agnoscimus, ita etiam prædicamus.

Itaque cum verbo Dei, quo ejus voluntas enunciatur, sanctè & diligenter operam damus; in ejus meditatione assiduè versamur, studiosè illud addiscimus, aut legendo, aut audiendo, perindè ut cujusque personæ & muneri aptum & consentaneum est.

Deinde divinum nomen veneramur & colimus, cum officii & religionis causa divinas laudes celebramus, ac omnibus rebus tum prosperis, tum adversis illi singulares gratias agimus; ait enim Propheta: *d Benedic anima mea Domino, & noli oblivisci omnes retributiones ejus*: extantque plurimi e David Psalmi, quibus egregia quadam erga Deum pietate illius divinas laudes suavissimè decantat. Extat admirabile illud etiam patientiæ exemplum *f Job*, qui cum in maximas illas horribilesque calamitates incidisset, Deum tamen excelso & invicto animo laudare numquam intermisit. Nos itaque, cum animi corporisque doloribus cruciamur, cum miseris & ærumnis torquemur, statim ad Deum laudandum omne studium & animi nostri vires convertamus, illud Job dicentes; *g Sit nomen Domini benedictum.*

6. *Quomodò huic item præcepto aliàs pareamus.*

Neque verò minus Dei nomen honoratur, si fidenter opem ejus imploramus, quo scilicet aut nos ab illis liberet, aut ad eadem fortiter perferenda constantiam & robur largiatur. Hoc enim fieri vult Dominus: *h Invoca, inquit, me in die tribulationis, eruam te, &*

a Exod. 15. 3.
b Isai. 6. 3.
c Apoc. 10. 16.
De his Dei nominibus, vide Hieron epist. 136. De Nomine vero Dei propositio. D. Thom. in 1. p. q. 13. art. 11.

Divinum nomen laudatur per ipsius confessionem.
Matth. 10.

Et cum ejus sermone reverenter tractamus. 2 Cor. 2. 17.

Et cum ei de omnibus gratias agimus.

d Ps. 102. 2.

e Ps. 9. 30. 34. 65. & plurimi alii.

f Job 1. 21. c. 2. 10.

g Job 1. 21.

Item dum fideliter invocatur.

h Ps. 49.

honorificabis me; cujus implorationis cum multis aliis in locis, tum præcipue in Psalmis 16. 43. 118. illustria reperiuntur exempla.

Præterea Dei nomen honore prosequimur, cum fidei faciendæ causa testamur Deum: qui modus à superioribus valdè differt. Nam quæ supra memoravimus, ita suapte natura bona sunt atque expetenda, ut nihil homini beatius, nihil optabilius possit esse, quam si in illis sedulo exequendis se ipsum dies noctesque exerceat: *Benedicam*, inquit David, *Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo*; at jusjurandum licet bonum sit, ejus tamen frequens usus minimè est laudabilis.

7. *Quare jurisjurandi frequentior usus non sit probandus.*

Hujus autem discriminis ratio in eo posita est, quod jusjurandum ea tantum de causa institutum est, ut esset tamquam remedium quoddam humanæ imbecillitatis, & ad probandum quod dicimus, necessarium instrumentum. *b* Ut enim corpori medicamenta adhibere non expedit, nisi necesse sit; eorundem verò frequentatio perniciosa omnino est; ita etiam, nisi cum gravis & justa causa subest, (1) jurejurando uti non est salutare: quod si sæpius adhibeatur, tantum abest ut prosit, ut magnum detrimentum afferat. Quamobrem præclare docet Sanctus Chrysostomus, non nascente, sed jam adulto mundo, cum mala longè latèque propagata, universum terrarum orbem occupassent, nihilque suo loco & ordine consisteret, sed perturbata & permixta omnia sursum, deorsum magna rerum confusione ferrentur, & quod malorum omnium gravissimum est, mortales ferrè omnes in fœdam Idolorum servitutem se ipsos abjecissent, tum denique longo sane intervallo jusjurandum in hominum consuetudinem irrepsisse; nam cum in tanta hominum perfidia & iniquitate nemo facilè ad credendum adduceretur, Deum testem invocabant.

8. *In quo consistit juramenti ratio, quidque proprie sit jurare.*

Verum cum in hac præcepti parte præcipua sit illa ratio docendi fideles, quomodo jusjurandum piè sanctèque adhibere debeant; primum dicendum est, *jurare* nihil aliud esse, nisi Deum testari, quacumque id verborum for-

(1) *Jurejurando uti non est salutare* Edit. Venet. ann. 1574. & 1586 habet *Jurisjurandi consuetudo salutaris non est.*

Per jusjurandum Dei Nomen laudatur.

Ps. 33. 12.

Cui fini jusjurandum serviat, quisve ejus sit legitimus usus.

b Aug. in serm. Domini in monte, lib. 1. c. 3. & habetur 22. q. 1. c. 1. ita ergo.

Chrys. Hom. 26. ad popul. Antioch.

Jurare quid valeat, apud Scripturas, S. Aug. serm. 28. de Verb. Apost. D. Th. 2. 2. q. 89. art. 1.

forma & conceptione fiat: nam & *testis est mihi Deus*, & *per Deum*, idem sunt. Est etiam illud jusjurandum, cum ad faciendam fidem per res creatas juramus, ut per sacra Dei Evangelia, per Crucem, per Sanctorum reliquias, & nomen, & cætera id genus: neque enim hæc ipsa per se jurejurando auctoritatem aut robur aliquod afferunt: sed Deus ipse hoc præstat, cujus divinæ majestatis splendor illis in rebus elucescit. Ex quo sequitur, ut per Evangelium jurantes, per Deum ipsum jurent, cujus veritas Evangelio continetur & declaratur: similiter & per Sanctos a qui templa Dei sunt, quique Evangelicæ veritati crediderunt, eamque omni observantia coluerunt, & per gentes & nationes latissimè disseminarunt.

9. *De ea jurisjurandi forma, que per execrationem fit.*

Eadem ratio est illius jurisjurandi, quod per execrationem profertur, quale est illud S. Pauli: *b Ego testem Deum invoco in animam meam*: etenim hoc pacto aliquis Dei judicio tamquam mendacii ultoris, subjicitur. Neque propterea negamus, nonnullas ex hisce formulis ita accipi posse, quasi jurisjurandi vim non habeant, sed tamen utile est, quæ de jurejurando dicta sunt, in his etiam servare, atque ad eandem prorsus normam & regulam dirigere.

10. *Quotuplex sit juramentum.*

Duo autem sunt jurandi genera: Primum quidem quod assertorium appellatur; nimirum cum aliquid de re præsentis aut præterita religiosè affirmamus, ut Apostolus in Epistola ad Galatas: *c Ecce coram Deo, quia non mentior.*

Alterum verò promissorium dicitur, ad quod etiam comminationes referuntur, futurum tempus spectans, cum aliquid ita fore pro certo pollicemur & confirmamus: cujusmodi est illud Davidis, *d* qui Betsabææ conjugii jurans per Dominum Deum suum, promisit Salomonem ejus filium regni hæredem fore, atque in ipsius locum successorum.

11. *Quot sint ad legitimum juramentum requisita.*

Verum enim verò licet ad jusjurandum satis sit, Deum testem adhibere; tamen, ut rectum sanctumque sit, multò plura requiruntur, quæ sunt diligenter explicanda. Ea verò breviter, teste Divo Hieronymo, Jeremias enumerat, cum inquit: *Jurabis, vivit Dominus, in veritate in judicio & in justitia*: quibus sanè verbis illa breviter summatimque complexus est, quibus omnis jurisjurandi perfectio continetur; veritatem, inquam, judicium & justitiam.

Pondera illud Cant. 2. & 3. Adjuro vos filie Hierusalem per capreas &c.

Cum per rem creatam juratur Deus, qui vim rebus addidit, non excluditur. Alex. de Ales. 3. p. q. 63. memb. 2.

a 1. Cor. 3. 16. D. Thom. 2. 2. q. 89. art. 1. ad 3. argum.

b 2. Cor. 1. 13.

c Galat. 1. 20.

Duo sunt juramentorum genera.

D. Thom. ibidem, & Doct. in tit. de Jurejurando.

d 1. Reg. 1. 14.

Jerem. 4. 2.

D. Hieron. in eundem locum, ut habetur 22. q. 2. c. Animadvertendum, & in 2. Isai. 39. vide item cap. Etsi Christus, de Jurejurando, & D. Thom. in 2. 2. q. 85. art. 3. Aug. serm. 20. de Verb. Apost.

12. Quomodo juramentum praestetur in veritate.

Primum itaque in jurejurando locum veritas habet, nimirum ut quod asseritur, & ipsum verum sit, & qui jurat, id ita esse, arbitretur, non quidem temere, aut levi conjectura adductus, sed certissimis argumentis. Alterum vero jurisjurandi genus, quo aliquid promittimus, eodem plane modo veritatem requirit. Nam qui aliquid pollicetur, ita animatus esse debet, ut cum tempus advenit, id reipsa praestet, & promissum exolvat: neque enim vir probus id unquam se facturum recipiet, quod sanctissimus Dei praecipit & voluntati adversari putet; sed quicquid promittere & jurare licuerit, id semel promissum numquam mutabit; nisi fortasse commutata rerum conditione, tale esse inceperit, ut jam si fidem servare & promissis stare (1) velit, Dei odium & offensivam subiret. Veritatem autem jurijurando necessariam esse, David quoque indicat illis verbis: a Qui jurat proximo suo, & non decipit.

13. Quis dicatur jurare in judicio, quamque ob causam pueris juramentum non sit deferendum.

Sequitur secundo loco *judicium*. Neque enim jusjurandum temere & inconsiderate, sed consulto & cogitato adhiberi debet. Itaque juraturus, primum quidem consideret, utrum necessitate cogatur, necne; remque totam accurate expendat, an ejusmodi sit, ut jurejurando indigere videatur. Tempus praeterea spectet, locum attendat, aliaque permulta, quae rebus adjuncta sunt, circumspiciat, non odio, non amore, aut animi perturbatione aliqua impellatur, sed ipsius rei vi & necessitate. Etenim, nisi haec consideratio & diligens animadversio antecesserit, sane jusjurandum praecipit & temerarium erit: cujusmodi est illorum irreligiosa affirmatio, qui in re levissima & inani, nulla ratione aut consilio, sed prava quadam consuetudine jurant. Id vero passim quotidie a venditoribus & emptoribus fieri videmus: nam illi, ut quam plurimum vendant, hi rursus, ut quam minimum emant, res venales vel laudare, vel vituperare jurejurando non dubitant. Cum itaque judicio & prudentia opus sit, pueri vero ita acute perspicere ac distinguere nondum per aetatem possint; idcirco constitutum est * a Sancto Cornelio Pontifice, ne a pueris ante pubertatem, hoc est ante decimum quartum annum, jusjurandum exigatur.

14.

(1) Felit Edit. Patav. veller.

Vide 22. q. 3. ubi multa habes Sanctorum dicta de jurejurando non terando male praestito.

a Ps. 14. 54

Adversus hanc conditionem peccavit Jephthe.

* Can. 22. q. 5. cap. Honst.

14. Quo pacto in justitia juretur.

Reliqua est *justitia*, quae maxime in promissis requiritur. Quare si quis injustum aliquid (1) & inhonestum promittit, & jurando peccat, & promissis faciendis scelus scelere cumulat. Extat hujus rei in Evangelio exemplum. Herodis regis a, qui temerario jurejurando obstrictus puellae saltatrici caput Joannis Baptistae, tanquam saltationis praemium, dedit. Tale etiam fuit Judaeorum jusjurandum, qui se ipsos (ut est Actis Apostolorum) ea conditione devoverunt nihil gustaturos, donec Paulum occidissent.

15. Quibus praecipue rationibus intelligitur, jusjurandum esse aliquando licitum.

Hic ita explicatis, nulla plane dubitatio relinquatur, quin illi tuto jurare liceat, qui haec omnia servaverit, quique hisce conditionibus, tanquam praesidiis quibusdam, jusjurandum munierit. Sed & multis argumentis id probare facile est: nam lex Domini, b quae immaculata est & sancta, hoc praecipit: Dominum, inquit, Deum tuum timebis, & illi soli servies; ac per nomen illius jurabis: & a Davide scriptum est; d Laudabuntur omnes qui jurant in eo.

Praeterea e Sacrae litterae indicant, ipsa Ecclesiae lumina Sanctissimos Apostolos, jurejurando nonnumquam usos esse: idque ex Apostoli epistolis apparet.

Adde, quod & Angeli ipsi interdum jurant: nam a Sancto Joanne Evangelista in Apocalypsi scriptum est, f Angelum jurasse per Viventem in saecula.

Quin etiam, & g Deus ipse jurat, Angelorum Dominus, & in veteri Testamento multis in locis Deus promissiones suas jurejurando confirmat; ut h Abrahae & i Davidi, qui illud de Dei jurejurando prodidit: juravit, inquit, Dominus, & non panitebit eum: tu es Sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech.

16. Jusjurandum rite praestitum, esse in laude reponendum, probatur.

Neque vero obscura est ratio ad explicandum, cur jusjurandum laudabile sit, si quis attentius totam rem consideret, & ipsius ortum finemque intueatur. Etenim jusjurandum a fide originem ducit, qua homines credunt Deum totius veritatis esse auctorem, qui nec decipi unquam possit, nec alios decipere; cujus k oculis nuda sunt omnia & aperta, qui l denique universis rebus hu-

a Marci 6. 23.
Act. 23. 12.
Jurare licitum esse, tradunt Patres in Conc. Tolet. VIII. c. 2. ut habetur. 23. q. 1. cap. 1. Aug. sup. ep. ad Galat. c. 1. & in ep. 154. & multis aliis quae habentur ead. q. item ex cap. Epi. Christus, de Jurejurando.

b Ps. 18. 8.
c Rom. 7. 12. 23.
Deut. 6. 13.
d Ps. 62. 12.

Apostoli jurant:
e Rom. 1. 9. & 2. Cor. 13. 2.

Angeli jurant.

f Apoc. 10. 36.

g Dan. 12. 7.
Deus ipse jurat.
h Ad Heb. 6. 17.
i Genes. 22. 16. & Ps. 109. 4.
Exod. 33.

D. Thom. in 1. 2. q. 89. art. 1. & 4. Jurejurandi usurpandi origo.

k Heb. 4. 13.
l Matth. 10. 29.

(1) Edit. Patav. & Lovan. in introducta.

manis admirabili providentia consulit, mandumque administrat. Hac igitur fide homines imbuti, Deum veritatis testem adhibent; cui fidem non habere impium & nefarium erit.

17. Furisjurandi finis est controversiarum & litium finis.

Quod verò ad finem attinet, eò tendit jusjurandum, atque id omnino spectat, ut hominis justitiam & innocentiam probeat, finemque litibus & controversiis imponat: quod etiam a Apostolus in Epistola ad Hebræos docet.

18. Quomodo Christus juramentum prohibuerit.

Neque huic sententiæ verba illa Salvatoris nostri apud Sanctum Matthæum repugnant: b Audistis, quia dictum est antiquis, non perjurabis; reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem dico vobis, non jurare omnino, neque per cælum, quia thronus Dei est, neque per terram, quia c scabellum est pedum ejus; neque per Hierosolymam, quia civitas est Regis magni; neque per caput tuum juraveris, quia non potes unum capillum album facere, aut nigrum. Sit autem sermo vester, est, est; non, non; quod autem his abundantius est, à malo est. His enim verbis jusjurandum generatim, universèque damnari, non est dicendum; cum jam supra viderimus, Dominum ipsum Apostolosque frequenter jurasse: sed perversum Judæorum judicium redarguere Dominus voluit, quo sibi in animum induxerant: nihil in jurejurando cavendum esse præter mendacium: itaque de rebus levissimis & nullius momenti, & ipsi jurabant sæpissimè & ab alijs jusjurandum exigebant. Hunc morem Salvator reprehendit atque improbat, docetque omnino à jurejurando abstinendum esse, nisi id flagiret necessitas.

19. Quomodo Christus dixerit, illud, quod ad simplicem veritatis assertionem accedit, esse à malo.

Nam propter humanam imbecillitatem jusjurandum institutum est, & reverà à malo provenit; quandoquidem aut jurantis inconstantiam indicat, aut illius, cujus causa juramus, contumaciam; qui, ut credat, aliter adduci non potest. Sed tamen jurandi necessitas excusationem habet. Et quidem, dum inquit Salvator: d Sit sermo vester, est, est; non, non; hac loquendi formula satis declarat, se jurandi consuetudinem in colloquijs familiarium & levium rerum prohibere: quamobrem illud præcipuè à Domino admonemur, ne faciles nimium & propensi ad jurandum simus; idque sedulo docendum erit, & fidelium auribus inculcandum: infinita enim ferè mala ex nimia jurandi consuetudine emanare, & sacrum litterarum auctoritate, & sanctissimorum Patrum testi-

mo-

D. Thom. in 2. 2. q. 65. art. 1.

Heb. 6. 16.

Objectionis tacite solutio.

Matth. 5. 33. usque ad 37.

Isai. 66. 1. Jacob. 5. 12.

Falsa Judæorum de jurejurando opinio.

Quomodo juramentum permittat Christus.

Quomodo juramentum sit à malo. Aug. ita interpretatur l. 1. serm. Dom. c. 30. & habetur 22. q. 1. c. Ita ergo.

Matth. 5. 37.

Quanta mala jurandi consuetudo secum trahat.

monis comprobatur. In Ecclesiastico scriptum est: a Jurationi non assuescat os tuum; multi enim casus in illa; item, b Vir multum jurans, implebitur iniquitate, & non discedet à domo illius plaga. Plura hac de re legi possunt apud Sanctos Basilium & Augustinum in libris contra mendacium. Et hæcenus de jussis; nunc de veteris dicatur.

20. Cur juramentum falsum & temerarium sit tam grande peccatum.

Vetamur divinum Nomen in vanum assumere. Apparet enim, cum gravi peccato se obstringere, qui non consilio, sed temeritate ad jurandum fertur. Gravissimum autem delictum hoc esse, illa etiam verba declarant: Non assumes Nomen Domini Dei tui in vanum; quasi rationem (1) afferrent, cur hoc facinus scelestum adeo ac nefarium sit: nimirum propterea quòd ejus majestas minuitur, quem nos Deum & Dominum nostrum esse profitemur. Hoc igitur præcepto prohibetur ne homines falsum jurent: nam qui à tanto scelere non refugit, ut Deum falsò testetur, hic insignem Deo injuriam facit, quippè qui aut illi inscientiæ notam inurit, dum ipsum alicujus rei veritatem latere arbitratur, aut certè improbitatis & pravi affectus, qui mendacium testimonio velit confirmare.

21. Quomodo pejerent alii, qui jurent esse verum, jurat verum est.

Jurat autem falsò, non is solùm, qui quod falsum scit, verum esse jurando affirmat, sed ille etiam qui jurejurando id asserit, quod cum verum sit, tamen ipse falsum putat. Nam cum mendacium ea re mendacium sit, quod contra mentem & animi sententiam proferatur, perspicuum est, hunc planè mentiri, & perjurum esse.

22. Jurans falsum, quod verum esse putat, quomodo peccet.

Simili quoque ratione pejerat, qui id jurat quod verum existimat, & tamen revera falsum est; nisi, quantum potuit, curam & diligentiam adhibuerit, ut totam rem compertam atque exploratam haberet. Quamvis enim ipsius oratio menti consentiat, tamen hujus præcepti reus est.

23. Qui non servat quod juravit, aut vovit se facturum, qualiter peccet.

Ejusdem verò peccati reus censendus est, qui se aliquid facturum esse juravit, & non servat quod juravit, aut vovit se facturum, qualiter peccet.

(1) Afferrent, pejerant in Kom. Edit. afferret, ut demonstrant antecedentia.

Eccl. 23. 9. & 27. 15.

Eccl. 23. 3. 12. S. Basil. in illud Ps. 14.

Qui jurat proximo suo. Aug. l. de mendacio c. 14. Vide 22. q. 2. cap. primum est.

Peccant graviter adversus hoc præceptum illi qui falsò jurant. Vide D. Thom. in 2. 2. q. 98. art. 2.

Aug. de Verb. Apostol. serm. 28. & habet 22. q. 2. c. Homines. Quid sit mendacium. Aug. in serm. contra mend. c. 4. & D. Thom. in 2. 2. q. 110. art. 1.

D. Thom. in 2. 2. q. 89. art. 7.

quid iurejurando facturum promittit, cum tamen aut promissum implere in animo non fuerit; aut si fuit, quod promisit, re ipsa non præstat. Quod etiam ad eos pertinet, * qui cum se voti sponsione Deo obligarunt, non præstant.

24. *Peccatum mortiferum jurans, vel contra consilium Evangelicum, ut peccet.*

Præterea in hoc præceptum peccatur, si desit justitia, quæ ex tribus iurejurandi comitibus una est. Itaque si quis juret se peccatum aliquod mortiferum commissurum, exempli causa, cædem hominis, hujus præcepti reus est, licet ille seriò & ex animo dicat, atque iusjurandum veritatem habeat, quam primo loco requiri declaravimus. His adjungi debent illa jurandi genera, quæ à contemptu quodam proficiscuntur, cum quis jurat se non obtemperaturum Evangelicis consiliis: cujusmodi sunt, quæ ad cœlibatum & paupertatem hortantur. Quamvis enim nemo ea necessariò sequi debeat; si quis tamen juret nolle se illis parere consiliis, is eo iurejurando divina consilia contemnit & violat.

25. *Levibus conjecturis adductus jurans, peccat.*

Præterea hanc legem his violat, & iudicio peccat, qui quod verum est, jurat, idque ita se habere existimat, levibus quibusdam conjecturis adductus, & longè petitis. Nam etsi ejusmodi iusjurandum veritas comitatur, subest tamen aliquo modo falsum. Nam qui sic negligenter jurat, in magno pejerandi periculo versatur.

26. *Qui per falsos Deos jurat, graviter peccat.*

Falsò præterea jurat, qui per falsos Deos jurat. Quid enim est à veritate alienius, quam mendaces & fictitios Deos, tamquam verum Deum testari?

27. *Dei verbum inhonorans vel malè interpretando, vel ad vana convertendo, peccat.*

Verùm, quoniam Scriptura, cum perjurium interdixit, inquit: *b Nec pollues nomen Dsi tui*; neglectio prohibetur, quæ fugienda est in reliquis, quibus ex hujus præcepti auctoritate honor debetur; quale est verbum Dei, cujus majestatem non solùm pii, sed interdum etiam impii reverentur; *c* ut in Judicium historia de Eglon Moabitarum rege memoriæ traditum est. Dei autem verbum summa injuria afficit, quicumque Sacram Scripturam à recta & germana ejus sententia ad impiorum dogmata & hæreses flectit: cujus sceleris admonet nos Princeps Apostolorum verbis illis: *d Sunt quedam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant sicut & ceteras Scripturas ad suam ipsorum perditionem.* Præterea fœdis & inhonestis maculis Sacra Scriptura contaminatur, cum

* Vota sanctè servanda, traditur.

Lev. 27. per totum, & Num. 6. per totum, & Deut. 23. 21. 22. & seq. Jud. 11. 3. Ps. 75. 12. Eccl. 5. 3. & multis in alijs Scripturæ locis.

Iusjurandum de re mala prohibitum, 22. q. 4. c. In malis, & cap. Qui Sacramento &c. Non semper &c. Necesse est.

Peccat, qui jurat se non obtemperaturum consiliis Evangelicis D. Thom. in 2. 2. q. 89. art. 7. ad 2.

Quantò peccant leviter verum jurantes.

a Exod. 23. 13. Div. Aug. dist. 154. & innuit D. Thom. in 2. 2. q. 13. art. 1.

b Lev. 19. 12.

c Jud. 3. 20.

Sacras Scripturas ad hæresim inflectentes, & quomodocumque deviantes peccant.

d 2. Pet. 3. 16. & 2. Cor. 2. 17. & 4. c. 2. Vide item c. Hæres. 24. q. 3. & Can. Syn. Trul. c. 19. & c. Exit. de Verborum significatio in 6.

cum ejus verba & sententias, quæ omni veneratione colenda sunt, ad profana quæque nefarii homines torquent, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, assentationes, detractiones, sortes, libellos famosos, & si quæ sunt alia id genus; in quod peccatum sacra Tridentina Synodus animadverti jubet.

28. *Qui Deum in suis calamitatibus non invocant, ut peccent.*

Deinde ut ii Deum honorant, qui ejus opem atque auxilium in suis calamitatibus implorant; ita debitum Deo honorem (1) ii negant, qui illius subsidium non invocant: quos redarguit David, cum inquit: *a Deum non invocaverunt; illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor.*

29. *Gravissima omnium horum peccatorum est in Deum ejusque Sanctos blasphemia.*

At verò longè magis detestabili scelere se ipsos adstringunt, qui sacrosanctum Dei Nomen, ab omnibus creaturis benedicendum, & summis laudibus extollendum, aut etiam Sanctorum nomen cum Deo regnantium, impuro & contaminato ore blasphemare atque execrari audent. Quod quidem peccatum usque adeo atrox atque immane est, ut interdum Sacra *b litteræ*, si de blasphemia sermo incidat, benedictionis nomine utantur.

30. *Cur huic præcepto sue quedam minæ sint subjæctæ.*

Quoniam verò pœnæ & supplicii terror peccandi licentiam vehementer coercere solet; idcirco Parochus ut hominum animos magis permoveat, atque ad hoc præceptum servandum faciliùs impellat, alteram illius partem & quasi appendicem diligenter explicabit: *c Neque enim habebit insontem Dominus eum, qui assumpserit Nomen Domini Dei sui frustra.* At primùm quidem doceat, summa ratione factum esse, ut huic præcepto minæ adjungerentur: quo quidem & peccati gravitas, & in nos Dei benignitas agnoscitur; *d* qui cum hominum perditione non delectetur, ne ipsius iram & offensionem subeamus, hisce salutaribus minis non detret, nimirum ut illum benevolam potiùs, quam iratum experiamur. Urgeat hunc locum Pastor, instetque summo studio, ut populus sceleris gravitatem agnoscat, & illud detestetur ve-

(1) *ii negant, qui :: non invocant* ita legendum esse, ut in Edit. Patav. non *is negat, qui :: non invocat*, ut in Rom. Lov. Lugd. Paris. Ven. demonstrat verba subsequenti, quos redarguit David.

Trid. Syn. sess. 7. in fine.

a Ps. 15. 5. & 52. 6.

Lev. 24. 15. 16. Num. 16. 30. Isai. 1. 4. & 37. 4.

b 3. Reg. 21. 13. Job 1. 11. 1. 9.

D. Thom. in 1. 2. q. 100. art. 2. ad 4.

c Exod. 20. 7.

d Tob. 3. 22. Sap. 1. 13.

vehementius, & in eo evitando majorem diligentiam & cautionem adhibeat.

Ostendat præterea, quanta sit hominum proclivitas ad hoc peccatum committendum, ut non satis fuerit legem ferre, nisi etiam minæ adderentur. Incredibile enim est, quantum (1) hæc cogitatio utilitatis habeat. Nam ut nihil æquè nocet, atque incauta quædam animi securitas; ita propriæ imbecillitatis cognitio plurimum prodest. Tùm illud etiam declaret, nullum à Deo certum supplicium constitutum fuisse, sed tantum universè minari, quicumque se hoc scelere adstrinxerit; non impune laturum. Quapropter diversa supplicia, quibus quotidie affligimur, hujus peccati admonere nos debent. Hinc enim facile licet conjicere, homines ea re in maximas calamitates incidere, quòd huic præcepto non obtemperent: quibus sibi propositis, cautiore eos in posterum fore, verisimile est. Fideles itaque sancto timore perterriti, omni studio peccatum hoc fugiant. Nam si a omnis verbi otiosi in extremo Judicii reddenda ratio est; quid de gravissimis sceleribus dicendum, quæ magnam divini Nominis despicientiam præferunt?

(1) *Hæc cogitatio* Edit. Pat. ejus cognitio.

DE TERTIO PRÆCEPTO.

CAPUT IV.

Memento ut diem Sabbathi santifices.

Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua. Septimo autem die Sabbathum Domini Dei tui est. Non facies omne opus in eo tu, & filius tuus, & filia tua, & servus tuus, & ancilla tua, jumentum tuum, & advena, qui est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit Dominus cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, & requievit in die septimo, idcirco benedixit Dominus diei Sabbathi, & sanctificavit eum.

1. *Quid tertio hoc Præcepto fidelibus imperetur.*

Hoc Legis Præcepto externus illæ cultus, qui Deo à nobis debetur, rectè atque ordine præscribitur. Est enim hic veluti quidam prioris præcepti fructus; quoniam quem intimis sensibus piè colimus, fide & spe adducti, quam in eo positam habemus, non possumus eum non externo cultu venerari, eidemque gratias agere. Et quoniam hæc ab iis, qui humanorum rerum occupationibus detinentur, non facile præstari possunt; certum tempus statutum est, quo ea commodè effici queant.

2. *Cur præcipuè danda opera sit Parocho, ut quod hic præscribitur, perpetua fidelium memoria retineatur.*

Itaque cum hoc Præceptum hujusmodi sit, ut fructum utilitatemque admirabilem afferat; maxime interest, Parochi summam in eo explicando diligentiam adhibere. Ad ejus autem inflammandum studium magnam vim ha-

Gen. 1. 2.
Deut. 5. 14.

Trid. Synod. sub fin. ult. sessionis Decreto de Ciborum delectu, & festis diebus. Vide item D. Thom. in 1. 2. q. 122. art. 4. de Cons. di. 1. 51. c. Pronuntiandum, & c. Irreligiosa, & c. Per movit; & de Feriis, cap. 1. & 2. & 3. Festi diebus conciones sanctæ sunt audiendæ.

Conc. Carth. 4. cap. 2. & Trid. sess. 24. c. 4. de Ref. & potest. colligi ex Act. 13. 27. 42. 44. & 15. 21. & 18. 4.